

✓

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI**

**IQTISODIY TA‘LIMOTLAR TARIXI,
FANINING O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	400 000 – Biznes boshqaruv va huquq
Ta‘lim sohasi:	410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta‘lim yo‘nalishlari:	60410100 – Iqtisodiyot 60411100 – Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar

TDSHU Tashqi siyosat va
xalqaro iqtisodiy
munosabatlar instituti
direktori:

2025-yil " __ " _____

(imzo)

G. Arifjonov

“Iqtisodiyot va menejment” kafedrası mudiri:

2025-yil " __ " _____

(imzo)

Z.A.Kadirova

TDSHU ARM direktori _____

(imzo)

M.M.Yuldasheva

Fan/modul kodi ITT1104		O'quv yili 2025/2026	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Iqtisodiy ta'limotlar tarixi	48	72	120	
2.	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanning o'qitishdan maqsad – talabalarda iqtisodiyotda turli davrlar va jamiyatlarda paydo bo'lgan iqtisodiy fikrlar va ta'limotlarning mamlakat rivojiga ta'sirini jarayonlarni, iqtisodiy taraqqiyotga olib kelgan g'oyalar va iqtisodiy siyosatning mazmunini, iqtisodiy rivojlanishning yuksalish va sustlashuv sabablarini, ijobiy g'oyalarining iqtisodiy ta'limot yoki nazariyalar darajasiga erishmaganligi, iqtisodiy g'oyalar rivojidagi cheklanganlikni tahlil etish uchun bilim, malaka va ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – talabalarga iqtisodiy qonuniyatlar, tendensiyalar mohiyatini, tushuntirish, iqtisodiy nazariyalar, g'oyalar va yondoshuvlar evalyutsiyasini aniq tushunchalar orqali singdirish, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning umumiy iqtisodiy nazariya doirasidagi ustuvor yo'nalishlarini o'rganishdan va tahlil qilish asosida xulosalar chiqarishni o'rganishdan iborat.</p> <p style="text-align: center;">Xorij tajribasiga muvofiqligi:</p> <p>Mazkur fan dasturi xalqaro tan olingan reytinglarda birinchi top 300 talik ro'yxatga kiruvchi Kembridj universiteti (QS=10) xorijiy tajribasini inobatga olgan holda takomillashtirildi.</p> <p>https://www.undergraduate.study.cam.ac.uk/courses/economics-ba-hons</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. Iqtisodiy ta'limotlar tarixi fanining predmeti va o'rganish usuli</p> <p>Iqtisodiy ta'limotlar tarixi fanining ahamiyati va uning maqsadi. Iqtisodiy ta'limotlar tarixini o'rganishda davrlash tizimidan foydalanish. Iqtisodiy ta'limotlar tarixi fanining predmeti va o'rganish uslublari.</p> <p>2-mavzu. Klassik davrgacha bo'lgan qadimgi iqtisodiy ta'limotlar</p> <p>Qadimgi Sharqdagi iqtisodiy qarashlar. Arab mamlakatlaridagi iqtisodiy g'oyalar. Qadimgi Xitoy iqtisodiy g'oyalari. O'rta Osiyodagi iqtisodiy g'oyalar.</p>				

3-mavzu. Merkantilizm iqtisodiy ta'limoti

Merkantilizm tushunchasi, uning mohiyati va mazmuni. Dastlabki va keyingi merkantilizmning o'ziga xosligi. Turli mamlakatlarda merkantilizm ta'limotining o'ziga xos xususiyatlari. Merkantilizmning zamonaviy tahlillari.

4-mavzu. Klassik iqtisodiy maktabning vujudga kelishi va rivojlanishi

Klassik iqtisodiy maktab paydo bo'lishining tarixiy shart-sharoitlari va uning tavsifi. U.Pettining iqtisodiy ta'limoti. P.Buagilberning iqtisodiy ta'limoti. Adam Smitning iqtisodiy qarashlari. D.Rikardoning iqtisodiy ta'limoti. Maltusning iqtisodiy qarashlari. J.S.Millning iqtisodiy qarashlari. J.B.Seyning iqtisodiy ta'limoti. F.List va Germaniya tarixiy maktab asoschilari P.J. Prudon va K. Rodbertuslarning iqtisodiy.

5-mavzu. Klassik iqtisodiy maktabning yakunlanishi

Maltusning iqtisodiy qarashlari. J.S.Milning iqtisodiy qarashlari. J.B.Seyning iqtisodiy ta'limoti, P.J.Prudon g'oyalari

6-mavzu Marjinalizm iqtisodiy ta'limoti

Marjinalizm va me'yorli foydalilik nazariyasi. Buyumni taqsimlash, ayirboshlash va uning ijtimoiy me'yorli foydaliligi. A.Marshall va yangi klassik vaziyat.

7-mavzu. Neoklassik maktab iqtisodiy qarashlari

Neoklassik maktabining asosiy namoyondalari. Vaqt muammosi va Marshall xochi. L.Valras va umumiy muvozanat nazariyasi.

8-mavzu. Keyns va keynschilik ta'limoti

Keyns makroiqtisodiyoti. Keynsning multiplikator modelining shakllanishi: 1940-1960-y. Yangi keynschilik nazariyasi va muvofiqlashtirishda muammolar. Postkeynschilik iqtisodiyoti. Samarali talab va insonning psixologik moyilligi.

9-mavzu. Hozirgi zamon iqtisodiy ta'limotlarning asosiy yo'nalishlar

Hozirgi davr iqtisodiy ta'limotlari (monetarizm, institutsionalizm, neoliberalizm va ijtimoiy bozor xo'jaligi) to'g'risidagi nazariyalar va ularning xususiyatlari.

10-mavzu. Xalqaro savdo nazariyalari

Mutlaq ustunlik nazariyasi, Xalqaro savdo, Qiyosiy ustunlik, Rikardo, Smit va savdo asoslari, Ishlab chiqarish omillari nisbati, xalqaro savdo nazariyalari, iqtisodiy o'sish to'g'risidagi nazariyalar) va ularning xususiyatlari.

II. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Qadimgi Osiyodagi iqtisodiy g'oyalar
2. Merkantilizm iqtisodiy ta'limotning tarixiy
3. Angliya va Fransiya klassik iqtisodiy maktabning vujudga kelishi

4. U.Petti va B.Buagilberlarning nazariyalari
5. A.Smit va D.Rikardoning iqtisodiy ta'limoti
6. Marjinalizmning rivojlanish bosqichlari va g'oyalari
7. Keynschilar va neokeynschilar ta'limoti
8. Hozirgi davr iqtisodiy ta'limotlari
9. Jahon xo'jaligi to'g'risidagi iqtisodiy ta'limotlar
10. Iqtisodiy o'sish to'g'risidagi dastlabki nazariyalar

III. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

1. «Iqtisodiy ta'limotlar tarixi» fanining predmeti. Fanning o'rganish uslubiyoti (metodologiyasi). Qadimgi sharqdagi iqtisodiy g'oyalar.
2. Qadimgi Yunonistondagi iqtisodiy fikrlar.
3. Qadimgi Rimdagi iqtisodiy qarashlar.
4. O'rta asr iqtisodiy qarashlari. «Buyuk ipak yo'li»ning Markaziy Osiyoda iqtisodiy munosabatlar rivojlanishidagi o'rni.
5. O'rta Osiyodagi iqtisodiy g'oyalar. Amir Temurning iqtisodiy qarashlari
6. Merkantilizm iqtisodiy ta'limotining mohiyati.
7. Ilk merkantilizm ta'limoti namoyondalari. Rivojlangan merkantilizm xususiyatlari.
8. Angliya va Fransiyada klassik iqtisodiy maktab vujudga kelishining shart-sharoitlari.
9. Smit manufaktura davrining iqtisodchi-nazariyotchisi. A.Smitning qiymatning mehnat nazariyasi.
10. D.Rikardo sanoat to'ntarishi davrining nazariyotchisi. Angliya va Fransiyadagi namoyondalarining g'oyalari.
11. Marjinalizm iqtisodiy ta'limotining shakllanishi, umumiy ta'rifi. Avstriya maktabining xususiyatlari.
12. Kembrij maktabi A.Marshall ta'limoti. Lozanna maktabining xususiyatlari.
13. Keyns iqtisodiy ta'limotining xususiyatlari. Keynschilik va neokeynschilik.
14. Keyns ta'limotining hozirgi davrdagi ahamiyati.
15. Hozirgi zamon iqtisodiy ta'limotlari shakllanishi va rivojlanishining asosiy xususiyatlari. Institutsionalizm yo'nalishi.
16. Nomukammal bozor ta'limotlari. Monetarizm va neoliberalizm evolyutsiyasi
17. Xalqaro mehnat taqsimoti rivojiga oid ta'limotlarning
18. XX asrdagi xususiyatlari.
19. Xalqaro kapital harakati va investitsiyalarga oid nazariyalar.
20. Xalqaro valyuta munosabatlari.
21. Iqtisodiy o'sish to'g'risidagi dastlabki nazariyalar.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan slaydlar va tahliliy ma'lumotlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

etish bo'yicha namunaviy tartibni tasdiqlash to'g'risida"gi buyrug'i asosida ishlab chiqilgan.

Mustaqil ta'limni baholash semestr davomida berilgan topshiriq asosida bajarilgan ishlarni HEMISda ilova qilish, shuningdek, oraliq va yakuniy test va savollarga javob berish asosida oshiriladi.

3.	<p style="text-align: center;">IV. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak: Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • turli davrlar va jamiyatlarda paydo bo'lgan iqtisodiy fikrlar va ta'limotlarning mamlakat rivojiga ta'siri <i>to'g'risida bilishi kerak;</i> • iqtisodiy taraqqiyotga olib kelgan g'oyalari va iqtisodiy siyosatning mazmunini, iqtisodiy rivojlanishning yuksalish va sustlashuv sabablarini, ijobiy g'oyalarning iqtisodiy ta'limot yoki nazariyalar darajasiga erishmaganligini, iqtisodiy g'oyalari rivojidagi cheklanganlikni batafsil taxlil etish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;</i> • turli davrdagi iqtisodiy g'oyalarni umumlashtirish va tahlil etish, ulardan ilmiy-amaliy xulosalar chiqarish va takliflar bera olish, asosiy iqtisodiy kategoriyalarga berilgan tariflarning usha davr va hozirgi zamon uchun ahamiyatini ochib berish, hozirgi zamonaviy iqtisodiy ta'limotlar va nazariyalari bilan solishtira olish <i>malakalariga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	<p style="text-align: center;">VI. TA'LIM TEXNOLOGIYALARI VA METODLARI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p style="text-align: center;">VI. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma test topshirishi lozim</p>
6.	<p style="text-align: center;">VII. ASOSIY VA QO'SHIMCHA O'QUV ADABIYOTLAR HAMDA AXBOROT MANBALARI</p> <p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Iqtisodiy ta'limotlar tarixi: O'quv qo'llanma /; Sh.Tashmatov, N.I.Xasanxonova; - T.: "IQTISODIYOT DUNYOSI", 2020. - 488 b. 2. Assatullayev X.S., Tashmatov Sh.H.,Allaberganov Z.G Iqtisodiy ta'limotlar tarixi. -- T.: «Iqtisod-Moliya», 2019. – 352 b. 3. Iqtisodiy ta'limotlar tarixi: O'quv qo'llanma / D.Djumonov, Z.Allaberganov; – T.: «Iqtisod-Moliya», 2017. – 344 b. <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirziyoyev Sh.M.. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. - Toshkent: O'zbekiston, 2024. 2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. - Toshkent: O'zbekiston, 2023

	<p>3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. 5-jild.- Toshkent: O'zbekiston, 2023.</p> <p>4. Mirziyoyev Sh.M.. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To'ldirilgan ikkinchi nashri. - Toshkent: O'zbekiston, 2022.</p> <p>4. Mirziyoyev SH.M. Tandiqliy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: “O'zbekiston”, 2017.</p> <p>5. Экономическая теория: Новейшие течения Запада: учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2009. 3. История экономических учений: Учеб. пособ. /Под ред. В. Автономова, О. Ананина, Н. Макашевой. – М.: ИНФРА-М, 2009.</p> <p>6. Беккин Р.И. Исламская экономика. Краткий курс. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2008. – 288.</p> <p>7. Самуэлсон Пол Э., Нордхаус Вилиам Д. Экономика, 18-е изд.: Пер с англ. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2009. 6. Экономическая история мира: В 6 т. / под ред. М.В. Конотопова. – М.: Изд.: «Кно-Рус» Т. 1 -2008; стр – 496</p> <p>8. Экономическая теория: учебник / И.К. Станковская, И.А. Стрелец.- 5-е изд., перераб. и доп.–М.:Эксмо, 2010.- 480 стр.- (Полный курс MBA)</p> <p>9. Principles of Economics, 8th Edition. N. Gregory Mankiw. ISBN 13: 978-1-305-58512-6. USA, 2016. 866 p.</p> <p style="text-align: center;">Scopusdan maqolalar</p> <p>10. Feldman J. et al. Circular economy barriers in Australia: How to translate theory into practice? //Sustainable Production and Consumption. – 2024. <u>Circular economy barriers in Australia: How to translate theory into practice? - ScienceDirect</u></p> <p>11. Montiel-Hernández M. G., Pérez-Hernández C. C., Salazar-Hernández B. C. The Intrinsic Links of Economic Complexity with Sustainability Dimensions: A Systematic Review and Agenda for Future Research //Sustainability. – 2024. – Т. 16. С. 391. https://www.mdpi.com/2071-1050/16/1/391</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbalari</p> <p>1. www.mf.uz/- O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi 2. www.mf.uz/ - O'zbekiston Respublikasi Bojxona qo'mitasi 3. www.mf.uz/-O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki 4. www.mf.uz/- O'zbekiston Respublikasi Milliy banki 5. www.mf.uz/- Iqtisodiy tadqiqotlar markazi</p> <p>7. Fanning o'quv dasturi “Iqtisodiyor va menejment” kafedrasida ishlab chiqilgan va 2025 yil <u>24</u> <u>06</u> dagi <u>31.</u> -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan. O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2025 yil <u>26</u> <u>06</u> dagi <u>11</u> — sonli bayoni bilan tasdiqlangan.</p> <p>8. Fan/modul uchun mas'ullar:</p>
--	---

	Zokirjonova F. – Toshkent davlat sharqshunoslik instituti “Iqtisodiyor va menejment” kafedrası katta o`qituvchisi
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>Kamilova M.X. – Toshkent davlat sharqshunoslik instituti “Tashqi iqtisodiy faoliyat” kafedrası dotsenti.</p> <p>Xoshimov P.G. – O`zbekiston Milliy Universiteti “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrası dotsenti, i.f.n.</p>